

บันทึก

เรื่อง การขาดจากสมาชิกภาพของสมาชิกพรรคพลังใหม่  
(กรณีนายเรวดี จินดาพล สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สังกัดพรรคพลังใหม่)

สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรีได้มีหนังสือ ด่วนที่สุด ที่ นร ๐๑๑๒/๙๐๔๐ ลงวันที่ ๘ กรกฎาคม ๒๕๓๐ แจ้งให้สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาทราบ ว่า กระทรวงมหาดไทยได้มีหนังสือ ด่วนที่สุด ที่ มท ๐๔๐๓/๘๘๘๘ ลงวันที่ ๓ กรกฎาคม ๒๕๓๐ กราบเรียนนายกรัฐมนตรีว่า กระทรวงมหาดไทยได้รับแจ้งจากพรรคพลังใหม่ว่า พรรคพลังใหม่ได้มีการประชุมร่วมระหว่างคณะกรรมการบริหารพรรคและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของพรรคเมื่อวันที่ ๑๔ มิถุนายน ๒๕๓๐ เพื่อพิจารณาถึงพฤติการณ์ของนายเรวดี จินดาพล สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดภูเก็ต สังกัดพรรคพลังใหม่ตามที่คณะกรรมการบริหารพรรคได้รับการร้องเรียนจากคณะกรรมการกลางพรรคที่ได้ประชุมเมื่อวันที่ ๑๖ พฤษภาคม ๒๕๓๐ ผลการประชุมปรากฏว่า ที่ประชุมร่วมมีมติเป็นเอกฉันท์ให้นายเรวดี จินดาพล พ้นจากสมาชิกภาพของสมาชิกพรรคตามข้อบังคับพรรคพลังใหม่ ข้อ ๙ (๖)

กระทรวงมหาดไทยได้ชี้แจงข้อกฎหมายและข้อเท็จจริงในกรณีดังกล่าวข้างต้นดังนี้

ประเด็นที่ ๑ ตามความในมาตรา ๒๖ (๓)<sup>๑</sup> แห่งพระราชบัญญัติพรรคการเมือง พ.ศ.๒๕๒๔ กำหนดให้สมาชิกภาพของสมาชิกพรรคการเมืองสิ้นสุดลงเมื่อพรรคการเมืองสั่งให้ออกตามข้อบังคับ และความในมาตรา ๒๖ วรรคสองกำหนดการสิ้นสุดของสมาชิกภาพของสมาชิกพรรคตามมาตรา ๒๖ (๓) ในกรณีที่สมาชิกผู้นั้นดำรงตำแหน่งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรด้วย ต้องมีมติด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่า ๓ ใน ๔ ของที่ประชุมร่วมของคณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่สังกัดพรรคการเมืองนั้น การลงมติตามวรรคนี้ให้ลงคะแนนเสียงโดยเปิดเผยเท่านั้น

จากความในมาตรา ๒๖ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติพรรคการเมือง พ.ศ.

<sup>๑</sup>มาตรา ๒๖ สมาชิกภาพของสมาชิกสิ้นสุดลง เมื่อ

(๑) ตาย

(๒) ลาออก

(๓) พรรคการเมืองสั่งให้ออกตามข้อบังคับ

(๔) ศาลมีคำสั่งยุบเลิกพรรคการเมืองที่ผู้นั้นเป็นสมาชิก

การสิ้นสุดของสมาชิกภาพของสมาชิกตาม (๓) ในกรณีที่สมาชิกผู้นั้นดำรงตำแหน่งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรด้วย ต้องมีมติด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสามในสี่ของที่ประชุมร่วมของคณะกรรมการบริหารของพรรคการเมืองและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่สังกัดพรรคการเมืองนั้น การลงมติตามวรรคนี้ให้ลงคะแนนเสียงโดยวิธีเปิดเผยเท่านั้น

๒๕๒๔ เห็นได้ว่า การที่พรรคการเมืองจะให้สมาชิกพรรคที่ดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของพรรคพ้นการจากเป็นสมาชิกพรรคได้หรือไม่ ต้องดำเนินการโดย

ก. ที่ประชุมร่วมของคณะกรรมการบริหารของพรรคและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่สังกัดพรรคการเมือง

ข. ต้องมีมติด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสามในสี่ของที่ประชุมร่วมและต้องเป็นการลงมติโดยเปิดเผย

ตามข้อเท็จจริงปรากฏว่า กรรมการบริหารของพรรคพลังใหม่นายทะเบียนพรรคการเมืองยอมรับอยู่ในปัจจุบันมีจำนวนทั้งสิ้น ๑๓ คน และสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของพรรคพลังใหม่มีเพียงคนเดียวเท่านั้น ซึ่งในการประชุมร่วมของคณะกรรมการบริหารพรรคและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของพรรคเมื่อวันที่ ๑๔ มิถุนายน ๒๕๓๐ นั้น มีผู้เข้าประชุมเพียง ๕ คนเท่านั้น และบุคคลดังกล่าวเป็นกรรมการบริหารพรรค แต่ไม่ปรากฏว่ามีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของพรรคเข้าประชุมด้วยแต่อย่างใด และข้อบังคับของพรรคก็มีได้กำหนดองค์ประชุมของที่ประชุมร่วมที่จะต้องประกอบไปด้วยใครบ้าง และมีจำนวนเท่าใด จึงก่อให้เกิดปัญหาข้อกฎหมายที่จะต้องพิจารณาในประเด็นแรกนี้ ๒ ประการ กล่าวคือ

ประการแรก การประชุมร่วมของคณะกรรมการบริหารพรรคและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของพรรคที่กำหนดไว้ตามความในมาตรา ๒๖ วรรคท้าย (วรรคสอง) ของพระราชบัญญัติพรรคการเมือง พ.ศ.๒๕๒๔ ถ้าไม่มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเข้าประชุมด้วย จะถือว่าเป็นการประชุมร่วมของคณะกรรมการบริหารพรรคและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของพรรคตามบทบัญญัติของกฎหมายดังกล่าวหรือไม่

ประการที่สอง กรณีที่พระราชบัญญัติพรรคการเมือง พ.ศ.๒๕๒๔ และข้อบังคับของพรรคพลังใหม่ มิได้กำหนดองค์ประชุมของที่ประชุมร่วมของคณะกรรมการบริหารพรรคและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของพรรคไว้อย่างชัดเจนว่า จะต้องประกอบไปด้วยใครบ้าง และมีจำนวนเท่าใด ดังนั้น องค์ประชุมของที่ประชุมร่วมดังกล่าวจะถือองค์ประชุมตามหลักทั่วไปที่ต้องมีผู้เข้าประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่ง หรือจะอนุโลมให้ใช้อัตราองค์ประชุมของคณะกรรมการบริหารพรรคพลังใหม่ได้หรือไม่

ประเด็นที่ ๒ ตามข้อบังคับพรรคพลังใหม่ ข้อ ๙ (๕) และ (๖) กำหนดว่า

“สมาชิกภาพย่อมสิ้นสุดลงในกรณีดังต่อไปนี้

๑.ล๑

๑.ล๑

(๕) ภายใต้อัตราแห่ง (๖) คณะกรรมการกลางพรรคลงมติด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่า ๓ ใน ๔ ของกรรมการที่เข้าประชุมให้ลบชื่อออกจากทะเบียนสมาชิกโดยเหตุหนึ่งเหตุใด ดังต่อไปนี้

ก. กระทำการใด ๆ ให้พรรคต้องเสื่อมเสียชื่อเสียง

ข. ละเมิดข้อบังคับพรรคอย่างแรง

ค. ไม่ปฏิบัติหน้าที่ต่อพรรค เป็นเหตุให้พรรคต้องเสียหาย หรือฝ่าฝืนมติ

สำคัญของพรรค

(๖) สมาชิกภาพของสมาชิกที่ได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรนั้นจะสิ้นสุดลงเมื่อลาออกจากพรรค หรือพรรคได้มีมติด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่า ๓ ใน ๔ ของที่ประชุมร่วมของคณะกรรมการบริหารพรรคและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของพรรคให้พ้นจากการเป็นสมาชิกพรรค”

จากความในข้อบังคับพรรคพลั้งใหม่ ข้อ ๙ (๕) ดังกล่าวนี้นี้ จะเห็นว่าสมาชิกภาพของสมาชิกพรรคพลั้งใหม่ย่อมสิ้นสุดเมื่อคณะกรรมการกลางพรรคมีมติด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่า ๓ ใน ๔ ของกรรมการที่เข้าประชุม แต่การสิ้นสุดสมาชิกภาพในกรณีที่เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรกลับใช้คะแนนเสียงไม่น้อยกว่า ๓ ใน ๔ ของที่ประชุมร่วมของคณะกรรมการบริหารพรรคและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของพรรค ทั้งที่อำนาจของคณะกรรมการบริหารพรรคในเรื่องนี้ไม่มีกำหนดไว้

ตามข้อเท็จจริงปรากฏว่า คณะกรรมการกลางพรรคพลั้งใหม่ได้ประชุมเมื่อวันที่ ๑๖ พฤษภาคม ๒๕๓๐ และมีมติด้วยเสียงข้างมากให้คณะกรรมการบริหารพรรครับไปดำเนินการให้นายเรวดี จินดาพล ออกจากการเป็นสมาชิกพรรค จึงก่อให้เกิดปัญหาข้อกฎหมายที่จะต้องพิจารณาในประเด็นที่ ๒ นี้ กล่าวคือ การให้สมาชิกของพรรคที่เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรออกจากการเป็นสมาชิกพรรคจะต้องมีมติของคณะกรรมการกลาง และหรือมติของที่ประชุมร่วมของคณะกรรมการบริหารพรรคและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของพรรค ตามข้อบังคับพรรคพลั้งใหม่ ข้อ ๙ (๕) (๖)<sup>๒</sup> หรือไม่

กระทรวงมหาดไทยได้พิจารณาแล้วเห็นว่า ปัญหาข้อกฎหมายในประเด็นทั้งสองประเด็นดังกล่าว เป็นปัญหาที่สำคัญซึ่งมีผลกระทบกระเทือนในทางการเมืองเกี่ยวกับการสิ้นสุดสมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของนายเรวดี จินดาพล ตามมาตรา ๑๐๓ (๗)<sup>๓</sup> ของ

<sup>๒</sup>ข้อ ๙ สมาชิกภาพย่อมสิ้นสุดลงในกรณีดังต่อไปนี้

(๑) ตาย

(๒) ลาออก

(๓) ย้ายไปสังกัดพรรคการเมืองอื่น

(๔) เป็นบุคคลไร้ความสามารถหรือเสมือนไร้ความสามารถ

(๕) ภายใต้อำนาจแห่ง (๖) คณะกรรมการกลางพรรคลงมติด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่า ๓ ใน ๔ ของกรรมการที่เข้าประชุมให้ลบชื่อออกจากทะเบียนสมาชิกโดยเหตุหนึ่งเหตุใด ดังต่อไปนี้

ก. กระทำการใดๆ ให้พรรคต้องเสื่อมเสียชื่อเสียง

ข. ละเมิดข้อบังคับพรรคอย่างแรง

ค. ไม่ปฏิบัติตามหน้าที่ต่อพรรค เป็นเหตุให้พรรคต้องเสียหายหรือฝ่าฝืนมติสำคัญของพรรค

(๖) สมาชิกภาพของสมาชิกที่ได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรนั้นจะสิ้นสุดลงเมื่อลาออกจากพรรคหรือพรรคได้มีมติด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่า ๓ ใน ๔ ของที่ประชุมร่วมของคณะกรรมการบริหารและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของพรรคให้พ้นจากการเป็นสมาชิกพรรค

<sup>๓</sup> มาตรา ๑๐๓ สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสิ้นสุดลงเมื่อ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๑ และจำเป็นจะต้องให้คณะกรรมการกฤษฎีกาให้ความเห็น ทั้งนี้ เพื่อที่นายทะเบียนพรรคการเมืองจะได้วินิจฉัยเกี่ยวกับสมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของนายเรวดี จินดาพล ได้อย่างถูกต้องและไม่เกิดความเสียหายแก่ทางราชการในภายหลัง เพราะถ้าหากสมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของนายเรวดี จินดาพล ต้องสิ้นสุดลง กระทรวงมหาดไทยก็ต้องดำเนินการจัดให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรขึ้นแทนตำแหน่งที่ว่างภายใน ๙๐ วัน ดังนั้น กระทรวงมหาดไทยจึงได้ขอให้นายกรัฐมนตรีมีบัญชาให้คณะกรรมการกฤษฎีกา (ที่ประชุมใหญ่กรรมการร่างกฎหมาย) พิจารณาให้ความเห็นปัญหาข้อกฎหมายดังกล่าวข้างต้น

นายกรัฐมนตรีพิจารณาแล้ว มีบัญชาให้คณะกรรมการกฤษฎีกา (ที่ประชุมใหญ่กรรมการร่างกฎหมาย) พิจารณาให้ความเห็นปัญหาข้อกฎหมายของกระทรวงมหาดไทยดังกล่าว

คณะกรรมการกฤษฎีกา (ที่ประชุมใหญ่กรรมการร่างกฎหมาย) ได้พิจารณาปัญหาดังกล่าว ประกอบกับคำชี้แจงของผู้แทนกระทรวงมหาดไทย (สำนักงานปลัดกระทรวงและกรมการปกครอง) แล้ว มีความเห็นดังต่อไปนี้

ประเด็นสำคัญที่ต้องพิจารณาในเบื้องต้นก็คือ ตามที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๑ มาตรา ๑๐๓ (๗)<sup>๔</sup> และพระราชบัญญัติพรรคการเมือง พ.ศ.๒๕๖๔ มาตรา ๒๖ วรรคสอง<sup>๕</sup> บัญญัติว่า สมาชิกภาพของสมาชิกพรรคการเมืองซึ่งดำรงตำแหน่งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรด้วยสิ้นสุดลงเมื่อพรรคการเมืองที่ผู้นั้นเป็นสมาชิกมีมติด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสามในสี่ของที่ประชุมร่วมของคณะกรรมการบริหารของพรรคการเมืองและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่สังกัดพรรคการเมืองนั้น บทบัญญัติดังกล่าวได้บัญญัติไว้ชัดแจ้งว่า “ต้องมีมติด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสามในสี่ของที่ประชุมร่วมของคณะกรรมการบริหารของพรรคการเมืองและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่สังกัดพรรคการเมืองนั้น” ดังนั้น การที่จะให้สมาชิกพรรคการเมืองซึ่งเป็นผู้ดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรด้วยพ้นจากการเป็นสมาชิกของพรรคการเมืองได้ จึงต้องเป็นมติของ “ที่ประชุมร่วมของคณะกรรมการบริหารของพรรคการเมืองและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่สังกัดพรรคการเมืองนั้น” กล่าวคือ มติดังกล่าวจะต้องกระทำโดยที่ประชุมร่วมกันของคณะกรรมการบริหารพรรคและผู้ที่ เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่สังกัดพรรคนั้นทั้งสองฝ่ายไม่ใช่เป็นการลงมติของฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งแต่ฝ่ายเดียวเท่านั้น กล่าวคือ จะต้องเป็นมติของคณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองและของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่สังกัด

---

(๗) ลาออกจากพรรคการเมืองที่ตนเป็นสมาชิก หรือพรรคการเมืองที่ตนเป็นสมาชิกมีมติด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสามในสี่ของที่ประชุมร่วมของคณะกรรมการบริหารของพรรคการเมืองและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่สังกัดพรรคการเมืองนั้น ให้พ้นจากการเป็นสมาชิกของพรรคการเมืองที่ตนเป็นสมาชิก ในกรณีเช่นนี้ให้ถือว่าขาดจากสมาชิกภาพนับแต่วันที่ลาออกหรือพรรคการเมืองมีมติ

ฯลฯ

ฯลฯ

๔โปรดดูเชิงอรรถที่ (๓)

๕โปรดดูเชิงอรรถที่ (๑)

พรรคการเมืองนั้นที่เข้าร่วมประชุมและลงมติร่วมกันทั้งสองฝ่าย ถ้าไม่มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่สังกัดพรรคการเมืองนั้นเข้าร่วมประชุมและร่วมลงมติด้วย ก็จะถือว่าเป็นมติของที่ประชุมร่วมไม่ได้

สำหรับข้อหาหรือของกระทรวงมหาดไทย ปรากฏข้อเท็จจริงว่า ในการประชุมที่พรรคพลังใหม่จัดให้มีขึ้นเมื่อวันที่ ๑๔ มิถุนายน ๒๕๓๐ มีแต่เพียงกรรมการบริหารพรรคเข้าร่วมประชุมเพียง ๕ คน และไม่มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่สังกัดพรรคพลังใหม่เข้าร่วมประชุมด้วย ฉะนั้น จึงไม่อาจถือได้ว่าเป็นการประชุมของที่ประชุมร่วมของคณะกรรมการบริหารพรรคพลังใหม่และสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่สังกัดพรรคพลังใหม่แต่อย่างใด ด้วยเหตุนี้ มติของที่ประชุมในวันนั้นที่ให้นายเรวดี จินดาพล สมาชิกของพรรคพลังใหม่ซึ่งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสังกัดพรรคพลังใหม่สิ้นสุดลง จึงไม่มีผลตามกฎหมาย เพราะไม่อาจถือได้ว่าเป็นมติของที่ประชุมร่วมของคณะกรรมการบริหารและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของพรรค ตามที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๑๐๓ (๗) และพระราชบัญญัติพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๒๔ มาตรา ๒๖ วรรคสอง แต่อย่างใด

เมื่อได้มีความเห็นแล้วว่า การประชุมที่พรรคพลังใหม่จัดให้มีขึ้นเมื่อวันที่ ๑๔ มิถุนายน ๒๕๓๐ ไม่อาจถือได้ว่าเป็นการประชุมของที่ประชุมร่วมของคณะกรรมการบริหารและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของพรรคพลังใหม่แล้ว ย่อมไม่มีอำนาจที่จะมีมติให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรพ้นจากสมาชิกของพรรคการเมืองที่ตนสังกัดได้เมื่อวินิจฉัยดังนี้แล้ว ประเด็นข้ออื่นก็ไม่จำเป็นต้องวินิจฉัย

(ลงชื่อ) อมร จันทสมบุรณ์

(นายอมร จันทสมบุรณ์)

เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

กรกฎาคม ๒๕๓๐